

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ ASOCIAȚIUNEA "ASTRA" BRAȘOV
care de două ori pe săptămână prin tipografia
Comitatului de redacție.
Atelierul tipografic "Astra" nr. 102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GILBARIȚU ȘI SPIRIT DE LUPTĂ PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tt. 1513
Abonamentul anual lei ... Autorități și Societăți
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 53 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 7. II. 71/942

Sâmbătă 30 Septembrie 1944

Anul 107

Se mișcă duhurile

de Ion Bozdog

În timp ce sângele generos al tineretului român, amestecându-se cu cel al soldaților sovietici, stropește pas de pas gila robitei Transilvaniei și inima întregii țări palpită numai pentru scuturarea chinurilor celor robiți și pentru alungarea definitivă a hoardelor ce distrug totul în goana lor nebună, nu se aude și nu se poate citi decât o singură și mare poruncă a tuturor bunilor Români:

Sdrobirea și scoaterea definitivă a neamurilor asuprite de pe pământul răburliei și mult iertătoare noastre țări.

Duhurile rele, întruchipate în dușmanii neamului nostru și rămase printre noi, nu desarmează. Dimpotrivă! Tocmai fiindcă ne urăsc de moarte, se reculeg foarte repede și se pregătesc de luptă contra noastră cu noi arme.

Încă le este caldă palma de patul armei ucigătoare pe care au ridicat-o contra noastră, aci în vecinătatea nemijlocită: la Dobolii, Prejmer, Bod, ca și a celor din Turdo, Arad, Beiuș și celelalte cuiburi românești ajunse pentru câteva clipe în mâinilor lor sângeroase. Spinarea lor nu s'a frânt în lupta dictată de ură, ci se îndoieste și potrivește vremurilor noi.

Cei ce nu ne-au putut răpune în fierbințele încăierării, astăzi se apropie de noi cu ochii aplecați, cu figură de falsă pocăință, condamnăm actele barbare la care ieri au luat împreună parte cu ai lor, iar pe buze li se surcoară, peste crusta de venin, picuri onctuoși de miere.

Mai zilele trecute apărea pe păreții și stâlpii de afișaj din Sibiu o „Chemare pentru frăția Româno-Maghiară” lansată de „democrații unguri” iar pretutindeni și în văzul și disprețul tuturor răsar pionierii frăției și prietenii româno-maghiare și săsești sau șvabești.

Ni-e rușine nouă de atâta lipsă de obraz. Dacă nu desarmează d-nii Hans Otto Roth și Gyárfás, o înțelegem ca o armă de conservare a raselor ce ni se cred superioare și care chiar prin aceste acte de desonoare personală ne înfruntă și mai mult, socotindu-ne incapabili de a-i înțelege și urmări în munca de subminare, pentru care caută acum noi platforme de acomodare.

Nu înțelegem însă pe acei Români care, sub orice formă s'ar apropia de noi indivizi sau grupări din acestea două neamuri, mai pot să-i socotească vrednici de a sta alături de noi.

Nu facem paradă de vorbe din sentimentele și ținuta profund democratică a neamului nostru, care nu știe și nu poate urî, — și a dat dovadă în trecut și prezent, ridicându-se la perfecția iertării și iubirii de-apropelui, chiar în clipele spânzurării sale, — dar nici nu putem lăsa ca subțoloznici largi, umanitare, noi să continuăm a fi victimele călăilor noștri de ieri și de azi.

Democrație ungurească? Am simțit-o spintecându-ne trupurile și arzându-ne pe rugul dela Belș în 1919

Muncă, cinste și omenie

de

Dr. N. Căllman

Epurare, curățire, purificare! Sunt strigătele de mare alarmă ale tuturor ziarelor. Se susține cu argumente și multă străduință: curățirea este necesară și trebuie să se facă în viața noastră publică și de stat.

Avem deja un minister și o lege pentru această purificare.

Suntem pentru cea mai desăvârșită purificare. Am cerut în această gazetă, atunci când mulți dintre vitejii de azi stăteau ascunși în tufă, aplicarea fierului roșu pentru toți necinstiții și pentru toți acei care nu pot face deosebire între ce este al lor și ce este al statului sau al instituțiilor publice. Am insistat nu odată că statul și societatea noastră vor trece din greutăți în greutăți atâta timp cât viața noastră publică și de stat nu va fi curățită de toate elementele care nu cunosc interes al statului, nici interes de comunitate, ci cunosc un singur interes: acela al lor.

Toate regimurile din trecut au făgăduit purificarea. De făcut nu s'a făcut niciodată nimica. Nu s'a făcut nici chiar atunci când condițiile erau date și când vinovații așteptau cu spaimă purificarea care amenința.

Nu s'a făcut nimic, pentru că fiecare regim venea cu măturoidul cel mare. Dar măturoidul era finut, nu odată, de oameni nu prea curați și prea de multe ori era dat în mâni care nu erau de loc curate. Și așa, curățirea nu s'a putut face.

Și apoi făcă un lucru. Prea credeau oamenii fiecărui regim că tot ceea ce s'a făcut înaintea lor era numai rău, și că binele singuri ei îl pot face. Prea s'a crezut că numai oamenii unui anumit regim sunt buni, iar ceilalți sunt toți numai răi.

Or, treaba nu e tocmai așa.

Oamenii pot fi împărțiți, dacă vrei, în sute de partide. Ei rămân însă tot numai de două feluri: buni sau răi. Buni sunt însă în toate partidele și sub toate regimurile. Dar tot atât de mulți, poate mai mulți chiar, sunt și răii.

Și atunci problema nu se poate pune: sub ce regim a fost numit un funcționar, sau sub ce regim a muncit un individ oarecare, ci: Este cineva un om de treabă, de cinste și de omenie, este un om de muncă și pricepere? Dacă da rămâne ca un om folositor statului și comunității de orice regim ar fi fost el adus, și orice regim l-ar găsi în munca lui. Pe de altă parte: este cineva un om necinstit și lipsit de omenie, care n'a ajuns în locul pe care l ocupă prin muncă și pricepere, ci a fost săltat și împins înaintea prin mijloace politice și de regim, să fie scos și îndepărtat, indiferent sub ce regim a ajuns în funcția pe care o ocupă.

Nu apăr interese personale, nu apăr pielea nimănui. Nu apăr nici interesele anumitor regimuri. Statul și comunitatea stă peste ori și ce interes. Nu mă tem nici de carne vie și nici nu amesc la vederea bisturiului. Aș vrea să se taie adânc în carne vie. Fiindcă sunt convins că această nație și acest stat românesc numai așa va putea porni și ajunge pe drumul cel adevărat al înălțării sale.

Dar operația să fie făcută numai de oameni căliți în focul sterilizator al muncii, al cinstei și omeniei. Și să se facă numai după criteriul: muncă, pricepere, cinste și omenie.

Dacă operația se va încerca de alți oameni și după alte criterii, vom rămâne numai cu strigătele și vorbele de azi și curățire tot nu se va face.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Libertate de gândire

— Sfârșit —

II. Egalitatea nu a putut fi cucerită fiindcă însăși esența ei este demagogică și neadevărată. De ce? Fiindcă dela natură, prin naștere, noi oamenii nu ne naștem egali, din cauza jocului de forțe și de reacțiuni biochimice, care determină în protoplasmă nașterea fetusului, adică unul se naște din material mai fin, având la bază și o ereditate de sânge sănătos al părinților și moșilor, altul e născut din materie mai

proastă sau de multe ori nesănătoasă.

Unul se naște deștept, altul mediocr și altul prost.

Unul se naște cu dor de muncă, vioiu, activ, iar altul tânjește în lene, în pat sau în cafenea.

De aceea nici sorții nu ies din urna vieții la fel.

De aceea unul trăiește mai bine și altul mai prost.

Drumul demnității naționale

de V. Branisce

Este singurul drum care duce la țintă fără rătăcirii și fără greș. L-am admirat în toate vremurile, sub toate apăsările și asupririle iar la capătul lui am văzut sclipind lumina învierii.

Drum greu, plin de încercări de tot felul, sulș anevolos printre ciulinii și bolovanii, dar singurul drum de ales între îmbletoarele posibilități de evadare ale compromisurilor de moment.

Greutățile, din care ne sbatem să țesim astăzi, nu constituie prima încercare a istoriei. Am avut parte și în trecut de răspântii dramatice. Am avut parte de încercări grele. Și este înfiorător fenomenul de totală neînțelegere al conducătorilor noștri din trecutul apropiat, care, cu ochii închiși, au îndreptat țara spre o prăpastie sigură, fără să profite nimic din experiența trecutului. N'au văzut ceea ce și orbii trebuiau să vadă. N'au înțeles că o țară mică, la încrucișarea unor mari împărății, nu trebuie să se dea legată cobză nimănui, nu se încadrează într'un război de agresiune și nu are voie să se abată din drumul demnității naționale.

Mulți din cei mici și umili vedeau și înțelegeau ceea ce nu intra în capul marilor conducători. Așa am ajuns în paradoxala situație să facem temenele călăilor neamului și să preamărim pe cei ce ne scoaseră la meza pământului părinților noștri. Nu este însă clipa de față potrivită pentru teremlade. Alții au greșit, noi plătim. Iată eterna logică a istoriei.

De ar fi trași în țepă toți vinovații situației în care ne sbatem astăzi, chiar prin moarte ei nu mai ispășesc tot ce au greșit.

Ce este moartea lor față de jugul, suferințele și privațiunile celor rămași, față de sacrificiul și răspunderile urtașe ale conducătorilor actuali care și-au asumat povara unor greșeli de care nu erau vinovați?

Țara, săraca țară, ea plătește. Ea și năpăstulul neam.

De aceea, slabă mângâiere este, în situația de față, pedepsirea vinovaților. Noi vrem și asigurări pentru viitor.

Vrem ca cel ce conduce destinele țării să nu mai fie personajul de operetă, care la adăpostul unei dictaturi să-și bată joc de țară și de noi, ci oameni căliți în focul iubirii de neam pe care nimic să nu-l abată din drumul demnității naționale.

Singură democrația ne poate asigura acest lucru.

PREDICI ÎN PUSTIU

Dacă a crede neclintit în biruința binelui și adevărului este o nebunie, deși se pare că răul și minciuna triumfă, eu vreau să fiu nebun.

Dacă a merge cu capul sus, a avea zâmbetul pe buze, a râde din toată inima este o nebunie în vremurile pline de tot felul de suferințe și desiluzii pe care le trăim, — vreau să fiu nebun.

Dacă pentru a salva o căsnicie, care după părerea generală a oamenilor pare condamnată, soțul sau soția trebuie să sufere ca un Hristos și să-și însușească tot atâta bunătate, tot atâta putere de iertare și răbdare ca și Fiul lui Dumnezeu și acest lucru pare o nebunie pentru oameni — vreau să fiu nebun.

Dacă atunci când toată lumea se agită în jurul meu, toată lumea gesticulează, țipă, aleargă, ne mai fiind nimeni stăpân al nervilor săi și eu singur, în mijlocul acestui vacarm, stau pe loc liniștit — mai liniștit decât oricând — și acest lucru pare o nebunie, vreau să fiu nebun.

Dacă a mă scula cu noaptea în cap, bunăoară la ora 3 dimineața, spre a putea lucra în liniște, fără sgomotul străzii și înviorat de un somn scurt, este o nebunie, lumea răsând de cei ce se culcă și se scoală odată cu găinile — vreau să fiu nebun.

Dacă a 2-a zi întind o mână prietenească celui cu care m'am certat ieri, dacă întâmpin senin și zâmbitor a doua zi pe cel ce ieri m'a ofensat și m'a vorbit de rău și această atitudine, după opinia generală, este o lașitate și o nebulie — vreau să fiu nebun.

Dacă mă încăpățenez să cred neclintit în steaua mea, că va sosi vremea împlinirii idealurilor mele, atunci când totul pare contrar — și lumea mă arată cu degetul ca pe un ieșit din minți — vreau să fiu nebun.

Dacă pare o nebunie a-ți părăsi căminul tău pentru a te înrola benevol într-o luptă sfântă a neamului tău, pentru întregire și libertate, fiind în stare să rabzi vitejește lungi ani de zile fără a primi nicio știre dela cei dragi rămași acasă — vreau să fiu nebun.

Dacă împotriva oricărei nădeji eu nădăjduiesc mereu că, luptând o luptă cinstită, până în cele din urmă voi ieși triumfător — deși lumea zice ca sunt un om care am încheiat-o cu viața și e o nebunie de a mai spera ceva — vreau să fiu nebun.

Dacă ținând la datele strămoșești să mă spovedesc și cuminec de 2 ori pe an, să postesc cu pâine și apă cel puțin câteva zile, să iau în gură lingurița sfinței cuminecături la rând cu toți săracii și urgisiții sorții, se consideră o nebunie după concepția modernă de credință și igienă — vreau să fiu nebun.

Vreau să fiu nebun

Da-ă alerg pe stradă atunci când toată lumea merge încet, spre a nu mă pierde vreme cu palavre inutile cu toți cunoscuții ieșiți în cale, care au chef de vorbă, fiindcă nu mai știu cum să omoare vremea și această grabă continuă a mea îi face pe concetățenii mei să mă declare nebun; vreau să fiu nebun.

Fratele meu drag, orice înaintea oamenilor ar părea o nebunie, dar înaintea conștiinței tale și a legilor dumnezeiești din Evanghelie este o înțelepciune, fă și împlinește. Nu te lăsa influențat de designarea de nebun, căci una este morala omenească, al cărei rezultat este războiul de azi și de totdeauna și alta morala dumnezeiască, al cărui rezultat este pacea și liniștea sufletului tău.

Dr. M. Suciu-Sibian

Adaptarea socială

de Dr. Emil I. Bologa

2

Spuneam că viața se identifică cu un proces de perpetuă adaptare. A te adapta înseamnă a face un efort de ordin fizic, psihic sau psihofizic, în vederea stabilirii unui echilibru între tine — individ — și mediul care te înconjoară. Înseamnă, deci, a te integra în mersul lucrurilor, a vibra la unison cu împrejurarea creată de mediu, a te adapta.

Mediul înconjurător creând situații extrem de variate și multiple, pe măsură ce socialul a devenit din ce în ce mai complicat, omul a trebuit să angajeze în această luptă un aparat special, pe care îl vom numi: de adaptare.

Aruncând o privire retrospectivă spre începuturile vieții omului, atunci când el trăia singur sau cu familia, când monada reprezenta pentru individ societatea însăși, vom înțelege că procesul de adaptare avea atunci de rezolvat mai mult conflicte de ordin fizic (climatic, alimentare etc.) Pe măsură ce însă cele mai multe familii s'au unit pentru a forma un trib, mai multe triburi pentru a forma un sat, s'a ajuns la structura extrem de complexă pe care o rezumăm sub titlu de: viață la oraș.

Pe lângă aceasta, omul prin desăvârșirea sa a devenit din ce în ce mai complex (sau poate mai bine, complicat), și științele noi nu au întârziat să-i desvălească misterele vieții și să-i ajute astfel să se cunoască mai bine. Reiese deci în modul cel mai evident că viața socială a omului a evoluat dela simplu spre complicat și este astfel ușor de înțeles că omul zilei de azi are a se adapta la procese cu

Un substanțial număr dublu a apărut, săptămânile trecute, din revista Institutului de cercetări economice și sociale de pe lângă Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj-Brașov.

Articolul prim tratează despre *Rolul băncilor românești din Ardeal în pregătirea Unirii*. Autorul acestui articol, ce se înalță prin meticulozitatea cercetării și bogăția de informații la valoarea unui studiu, este d-l prof. Sabin Cioranu, directorul Băncii Naționale din Brașov. Conferința comemorativă, ce o ținuse la începutul acestui an la Camera de Comerț din acest oraș, a fost amplificată cu citate și date statistice deosebit de interesante pentru problema ce o urmărește autorul. Un sentiment de mândrie îl va cuprinde pe fiecare Ardelean conștient de contribuția culturală a provinciei sale când va constata, citind cu atenție articolul d-lui prof. S. Cioranu, că nici în domeniul

mult mai complicate decât străbunul său de ieri.

Chiar ontogenetic privind lucrurile, și împărțind viața omului în copilărie, pubertate, tinerețe și maturitate, vom vedea că fiecare din aceste epoci aduce cu sine probleme noi — inerente vârstei — la care omul trebuie să se adapteze. Astfel, în copilărie, după ce copilul își ia sborul de lângă mama sa și începe să-și facă prietenii, el face cunoștință cu necesitatea de a se adapta la jocul celorlalți. Această adaptare este foarte serioasă, pentru că jocul reprezintă însăși viața serioasă a copilului. Dacă copilul nu reușește să se integreze, el nu va fi primit în joc și va fi sortit să împărtășească singurătatea, rămânând izolat de societatea lui. Iată deci prima necesitate de a te adapta: jocul. Urmează apoi școala, care deja necesită și cere punerea în joc a unei aparaturii mai complicate în vederea adaptării, pubertatea (pentru uali) și apoi însăși viața.

Am spus deci că omul trebuie să se adapteze, și acest lucru stă la baza posibilităților de a putea conviețui în societate. Traiul în comun presupune depunerea unui efort din partea fiecărui individ care o compune, în vederea unei armonizări a vieții în comun. Cei care nu pot face acest efort de adaptare devin niște indezirabil, niște indivizi pe care societatea, prin însăși legile ei și prin îndepărtarea, izolându-i în case de corecție, închisori sau după cum vom vedea mai târziu, în ospiciile pentru alienați.

Acești asociați sau inadaptați au, de sigur, o singură vină și anume pe aceea de a nu se putea adapta me-

Observatorul

Social-economic

anul XI (1944) Seria II nr. 2-3

economic Ardealul nu a rămas mai jos și că ceea ce s'a înfăptuit în această direcție a fost operă pricepută și durabilă.

Cu mult folos se poate citi articolul d-lui Ing. Gh. Brânduş: *Determinisme de ordin geopolitic în dezvoltarea orașelor românești*. Autorul urmărește și dovedește pas cu pas, în diferite provincii, discontinuitățile istorice în formarea orașelor noastre, arătând cum nevoia de apărare a hotarelor au împiedecat o concentrare urbană mai puternică în acele puncte, unde pornise să se înfighebeze o viață economică destul de înfloritoare după întemeierea Principatelor.

D-l asistent Vasile C. Pop se ocupă cu o serie de *Considerațiuni asupra regimului social-economic francez de după armistițiul din 1940*, o problemă de arzătoare actualitate și tot atât de în nota actualității este d-l N. Mărgineanu tratând despre *Condiția umană a muncii*.

Pentru „o instituție care ne lipsește” pledează, cu convingere și competență, d-l prof. Iosif Gărbacea, iar d-l Emil Micu scoate la iveală, *scrișori din trecut* ce i-au fost puse la dispoziție, cu generozitate, de către d-l Aurel A. Mureșianu.

Evoluția bresierilor naționali în comparație cu „corporațiile” streine o schițează directorul revistei, d-l prof. V. Jinga, indicând deosebirile dintre corporatismul practic în evul mediu și cel experimentat în epoca modernă, în special în Italia fascistă. Articolul este bogal în citate și merită toată luarea aminte.

Cu *Forme de organizare totală în trecutul Transilvaniei* se ocupă d-l Titu Onișor într'un studiu de istoria dreptului.

Seria articolelor o încheie d-nii Gheorghe Dimitriu și Augustin Tătaru primul tratând despre *Societăți cooperative de muncă și credit pentru construcții*, al doilea despre *Procesul Memorandumului*.

Deci o lectură vastă pentru un cititor pasionat de problemele sociale economice, ca și pentru alți doritori de a se iniția în aceste complexe probleme.

O cronică vieaie, din care se reliefează în deosebi *Cronica economiei financiară* a d-lui prof. S. Cioranu; prin bogăția și precizia de informații. Urmează recenziile instructive semnate de prof. G. Sofronie și I. Gărbacea. I. Gh.

diului în care trăiesc, fie că acesta nu este prielnic structurii lor psihofizice, fie că nu dispun de posibilitățile de adaptare.

Aci intervine marea rol al educației, care tinde a șterge asperitățile individuale, în vederea posibilității conviețuirii împreună. Dar nu va trebui să neglijăm nici rolul mare pe care îl deține șansa de a fi nevoit să trăiești într'un mediu apt sau inapt firii tale.

Oare dacă omul față de colectivitate și acestea între ele ar reuși să armonizeze un fel de viață, s'ar mai ajunge la războaie?

— Continuare din pag. 1-a —

Deci, egalitatea nu este și nu poate fi înțeleasă decât ca egalitate în fața legii.

Dar egalitatea în fața legii este trecută și în constituția țării noastre, însă ea nu poate fi aplicată cu desăvârșire în întregime, fiindcă ea depinde de determinantul cel mai important al vieții, libertatea, și anume de libertatea economică.

Să dăm un exemplu: Cu toții suntem egali în fața legii și, în consecință, cu toții putem să ne dăm copiii la școala secundară sau la Universitate.

Dar dacă nu avem libertatea economică, adică mijloace de trai suficiente, copilul cutărei familii sărace nu se poate bucura în regimul actual de o adevărată egalitate, întrucât părinții lui nu au cu ce plăti taxele școlare, fiindcă ei nu au libertatea economică care

trebuie să fie o realitate într'un stat sincer democrat, iar creșterea tineretului o preocupare esențială de Stat.

Libertatea de a circula: Oricine a înțeles-o și a simțit-o în ultima vreme când era nevoie de autorizație de călătorie specială. Dar dacă sistemul ar dura la nesfârșit?

Despre libertatea muncii vom reveni altă dată, fiind o problemă ce merită dezvoltare specială.

III. Fraternitate:

În fine, în analiza noastră vom spune câteva cuvinte despre a treia mare idee care a fluturat pe buzele însetate de dreptate ale înflăcăraților revoluționari francezi, *fraternité*.

Într-o organizație socială cu clase sociale în luptă, într'un regim cu privilegii, favoruri, afacerism, protecții, nepotism, fraternitatea este un cuvânt răsuflet, o idee care nu există și nu poate exista.

Fraternitatea poate fi un ideal de luptă al generațiilor actuale și al celor

ce vin, un ideal moral, care realizându-se prin iubire de oameni, iubirea reciprocă, ar putea aduce mai multă fericire pe pământ.

Dar pentru aceasta trebuie făcută dreptate socială și trebuie făcută, ani de-a rândul, educația intelectuală și mai ales morală a mulțimilor. În vremurile noi, se vorbește despre un singur tip de om, *omul massă*, care nu este niciun aristocrat prin sânge sau avere și nu este niciun desmoștenit al sorții care vrea să lucreze dar n'are unde sau dacă lucrează e retribuit de mizerie. Acesta este *omul mijlociu* care are o libertate economică, adică are cu ce trăi, muncind, are o opinie în viață și știe ce vrea, fiindcă are a pregătire mijlocie. Din suma acestor oameni *massă* se naște un popor luminat suficient, conștient de menirea lui, demn, sortit să uite mizeria din trecut. Acest popor știe ce înseamnă reprezentanța națională și știe cum să dea încrederea votului său la guvernare.

Dar care- metoda politică ce este mai bună prin care trebuie să ajungem la mai multă dreptate?

În orice caz, numai o formulă politică ce izvorăște din libertate poate salva.

Care trebuie să fie orientarea noastră în clipele de față?

După șapte ani de frământări politice, schimbări de guverne și războaie, impus de destinul nostru tragic de popor mic, popor tampon, între marea masa slavă și Occident, avem oare dreptul să ne înseninăm sufletele și să năzuim spre un orizont al libertății?

Noi nu suntem popor cu dorința de cuceriri!

Lozinca sufletului și tacticii noastre a fost totdeauna *apărarea*. Dar apărarea se face pe pământul Patriei, aceasta ne-a fost temelia curajului.

Pământul Patriei ajutat-a pe Ștefan Vodă în grea cumpănă, la Răsboi

Chipul lui Mihai Viteazul și alte chipuri

de
Ion Colan

Nu ne gândim să mai punem pe foc când, în popas deamnă — încă o toamnă ce trece este noi! — ne răsfoim colecțiile gazetei pe ultimii trei ani și la fiecare întoarcere de filă dăm de chipul voievodului Mihai, de al lui Avram Iancu, de un peisaj ardelean într'un Ardeal încă tot îndurerat de război, și de altele încă, pe pagina întâia pe a doua, pe toate.

Mulți știu ce a însemnat asta, mulți nu știu. Să le-o spunem.

Fiecare chip apărut în acest ziar însemnează un articol ce n'a avut să apară din pricina ștampei pe care scria CENSURAT. În vremea avem, încât le-am putea strânge într'un volum. Au fost chipuri când nu știai ce să mai scrii ca scrisul să nu-ți fie sdrăcit de sârma ghimpată a *normelor* de care tot luam cunoștință, care se adunaseră pe masa censorului local în dosare impregnante.

Am vorbit în pilde, ne-am jucat în parable. Am reînviat mitologie greco-romană, am strecurat îndemnuri și proteste până printre publicațiile de licitație, dar doar ne vom putea strecura îndurările la lumină.

Ce n'am făcut, și noi, și alții, sigur, ca scrisul să nu ne fie masinat, articolele să nu ne fie mulțite? Au fost și perioade când pe acel „*fie ce-o fi!*” treceam peste ucigașa ștampilă și articolele săreau pe o răspundere personală, geamantanul gata făcut pentru viața la lagăr. Într'o zi, însă, încercuștii prinzând de veste, ne-a dat un ucaz în care nu mai era vorba nici de suspendarea gazetei, nici de lagăr, ca de obicei, ci de ceva mult mai simplu: amenințarea cu închiderea tipografiei în cazul că vom continua să ne jucăm la logodna cu normativele cenzurii. N'am mai avut ce face, încât fiecare e drept să sufere pentru fapta lui, dar cei aproape de lucrători ai tipografiei ce să aveau?

Și chipurile au reapărut din nou...

În timp ce multe, foarte multe se primeau subvenții lunare de puțin o jumătate de milion, încă o nimica toată de 6-8 milioane anual, pentru servicii, firește, pe care noi nu puteam să le facem, trăiam din abonamente, din publicații, din strigătul mereu re-

petat: *Numai Asociațiunea culturală „Astra” ne ajută; se gândeste cineva la asta?*

Este drept: au fost câteva instituții și câțiva oameni care s'au gândit și prin sprijinul lor discret ne-am putut cârpi unele necazuri. Într'o zi o să-i pârăm cititorilor.

Cu cenzura însă nimeni nu ne-a ajutat.

Am protestat.

Am arătat că în Ardeal anumite normative constituie adevărate crime naționale; că noi trebuie să fim tratați altfel și că dacă pentru un ziar din Murfatlar sau din Mizil opreliștea de a scrie despre Ardeal poate fi suportată o vreme, în Transilvania situația nu mai poate continua. Conducătorul presei din România acelei vremi, vrând-ne-vrând, va trebui să-și aducă aminte de protestul nostru, fiindcă atunci eram foarte mulți la D-sa în cabinet.

Nu, să nu creadă cineva că censorul local poartă vina. Un funcționar de Stat este și trebuie să rămână funcționar al Statului, sub toate regimurile. Un apărător al legii. Fără acest principiu de bază, cu toții ne situăm înafara legilor. Noi nu putem subscrie indemnul pe care-l face un ziar ca un funcționar să nu execute un ordin legal venit de sus, *dacă i se pare lui că legea nu e bună*. Propagând asemenea criterii, intrăm în haos. Apucând odată pe povârniș, va fi vai și amar chiar și de confratele în capul căruia s'a zămislit ideea. Funcționarul poate face numai două lucruri: execută ordinul sau pleacă din serviciu. N'avem de ce să-i purtăm sâmbetile. Va fii știind el mai bine ce necazuri nu-l-au lăsat să adopte atitudinea: *Nu execut, dar plec!*

Și-apoi nu odată era să și piardă, totuși, pânea pentru câte-un

articol cu dureri condensate până la țipăt și despre care știa și el, refugiatul, că prin *Vama Cucului dela Araci și Vâlcele, dela Turda, Feleac și Vișoara*, „*Gazeta Transilvaniei*” trece, număr de număr, în mici pachetele, în desagi, servind ca hârtie de împachetat alimente, ea trece în Ardealul de Nord unde scrisul românesc avea altă căutare, speranța strecurată printre rânduri avea alt efect.

Să o spună cei cărora le-a căzut în mână: e drept sau nu e drept ce spun eu aici? Dar s'o spună așa, ca să nu audă nimeni, fiindcă de-am făcut bine cum am făcut, suntem mulțumiți cu atât, iar rău de-am făcut, ne va ierta Dumnezeu.

Dar astăzi, când tot răul ce ne-a ros scrisul timp de atâția ani a trecut, când fiecare scrie ce vrea, cum vrea, cât vrea, și cum îl taie capul, când putem respira atâta libertate în nesfârșitul Bărăgan însoțit al scrisului, astăzi ar trebui să ne dăm seama că nu orice cuvânt pus pe hârtie poate fi trimis culegătorului înainte de a-l trece prin sita deasă a unei auto-censuri cât mai nemiloase.

Fiindcă, iată, în mulțimea gazetelor apărute în ultima lună — poate și ca răzbunare împotriva tăcerilor îndelungi — câteodată vorbele se prăvălesc grele, necontrolate de cel care le scrie. Se socoate că nu mai e timp și pentru asta.

Nu contestăm că evenimentele impun în toate un ritm accelerat. Fenomenul corespunde sfârșitului tuturor războaielor. Dar tocmai pentru că ne găsim într'o perioadă de răsturnări și proiecte de reconstrucție, scrisului nostru ar trebui să-i dăm valoare de îndreptar.

Dreptatea, după care atâta a jinduit omenirea de când o știm, nu poate fi servită prin ceea ce este vremelnice și minor în sufletul și mintea oamenilor. Dacă în scrisul nostru ne lăsăm mânați de alte sentimente, dacă e prea mult venin în inimă, un venin personal care n'are nimic aface cu dreptatea care trebuie să se facă blajinei noastre nații (care ne citește și ne judecă!), apoi venin va fi și în călimară.

Este așa de ușor să sari dincolo de cal fără să-ți dai seama și chiar de bună credință fiind; e așa de lesne să treci hotarul libertății și să crezi că o servești totuși, când ceea ce faci de mult nu se mai numește libertate, ci libertinaj.

Iar asta e cu totul altceva.

Noi, ca să nu greșim, atâta cât omeneste este posibil să nu greșim, ne vom gândi mereu cu amărăciune și — hai s'o spunem! — cu revoltă la zilele când chipurile înlocuiau gândurile scrise, dar — tot cât omeneste va fi posibil — ne vom apăra libertatea scrisului, censurându-ni-l singuri ori de câte ori îndemnuri de-o zi ne-ar oferi gloria ieftină și netrainică a libertinajului scripturistic. Și-apoi să ne judece cine-o vrea.

Mihai Viteazul la Călugăreni și pe cea cel Mare la Rovine.

Noi ne-am apărut totdeauna în război și nevoile și neamul și de cea răul, ramul pădurilor ne-a fost daten numai nouă — cum zice expo-ziții sufletului românesc, marele nostru poet, Eminescu.

Spre a transforma, pe ostașul nostru, țăranul nostru cinstit, în *Imperialist*, era nevoie de o educație îndreptată, pentru ca stepa Rusiei să nu-l scoare în suflet nostalgia Patriei, iar cel al vântului să nu-i amintească gurile celor de acasă.

Gerul aspru, depărtarea enormă, turbure a Volgei și un inamic z, numeros și bine pregătit de război, au rupt elanul nostalgicului nostru ostaș.

Restul se știe.

Astăzi, lucește la orizont mirajul uluitor al libertății, libertate care însemnează dreptul de luptă în viață, fără nicio altă restricție, decât aceea de a nu vătăma pe altul sau, cum spune cumințenia populară românească „ce ție nu-ți place, altuia nu face”.

Zorii libertății ne exaltă din nou sufletele, durerea mută a fraților ardeleni devine indemn clo-cotitor, ritm și avânt la drum pentru bunii noștri ostași și pentru noile legiuni de voluntari înflăcărați, ce cu hotărâre de cremene pornit-au la noul examen în fața lumii.

În aceste ceasuri de bărbătească bucurie, fapta trebuie să ne fie crez; *Unirea, program.*

Vasile Popescu-Pantille

Frăția româno-maghiară

Democrația maghiară din Siblu a lansat un manifest în care se suspline pentru frăția româno-maghiară.

Ni se pare că suspinele acestea sunt ori prea târzii, ori prea timpurii.

În niciun caz nu le vedem trecute pe ordinea de zi a nației de opincari.

Că de frăție la vreme de strămtorare pentru tine și „*büdös oláh*” când țifi vine la îndemână, nouă nu ne mai arde...

Acum, și în veclii veclor, Amin.

Preocupări fărănești

S'a spus ca drept cuvânt că plugăria este cel mai însemnat capital al unei națiuni. Ea este un mare capital viu. De acest capital s'a ținut totdeauna seama mai ales în țara noastră, unde 70% din populație îl constituie țărănii, lucrătorii de pământ. Problema îmbunătățirii soartei țărănului a format obiectul preocupărilor statului, în toate vremurile, efectele acestor griji varind după oameni și împrejurări.

Nu se poate tăgădui că reforma agrară a fost un pas istoric în evoluția stării economice a țărănului român. Dar nu ne putem opri aici.

Muncitorul agricol are încă o mulțime de lipsuri și nevoi, care nu se pot leza fără concursul stăpânirii. În timpul din urmă presa a început să agite latura socială a problemei țărănești. Se cere cu multă dreptate să ne ocupăm cu studiul problemei de ocrotire și asistență socială a sateanului. Se discută cu privire la înfăptuirea asigurărilor sociale. Se cere unanim o legislație care să garanteze țăranului un nivel de viață mai bună, locuințe mai igienice, asigurarea căminului familial, protecția mamei și a copilului de la sat, cum și alte măsuri de ocrotire socială care se potrivește cu munca ogoarelor, fiindă-se seama de specificul românesc. Terenul este pregătit.

Idelle noi vor intra în cunoștința publică. Va urma de sigur și perioada înfăptuirii și realizarea acestor reforme cu caracter social țărănesc. Va fi probabil însăși temelie pe care se va clădi România de mâine. Asupra acestor reforme vom reveni la timpul său.

(gh. t.)

Oameni cu care ne mândrim

Dușmanii neamului nostru s'au deprins să spună că noi suntem un popor înapoiat. Că n'am dat lumii nici așezăminte de luminare, nici de știință și nici oameni învățați cu care să ne putem mândri, așa cum se laudă ei cu ai lor.

La toate aceste bârfeli noi am făcut și ne-am văzut de treabă. N'am stat însă locului. În ultima sută de ani am înaintat în toate privințele cu o repezeală care i-a pus pe gânduri tocmai pe vrăjmașii noștri.

Am dat dovadă că și din neamul nostru pot răsări oameni de seamă, pe măsura acelor cu care se fălesc alții.

Dar nu numai azi, ci și ieri-alaltăieri și departe în vremurile vechi, au ieșit din neamul nostru oameni mari, capete luminate și bărbați de frunte care s'au înălțat prin munca, prin virtuțile și știința lor în ochii întregii Europe de pe vremea lor. Europa însă nici nu bănuia că sunt de neam românesc, pentru că ei negăsind loc să iasă la iveală printre ai lor, s'au dus între străini...

Așa a fost acel *Niculae Valahul* (Olahus, adică Romanul), o rudă de a lui Vlad Țepeș-Vodă, care apu-

când drumul Sibiului la învățătură mai înaltă, a ajuns să fie sfetnic înalt la Curtea Regelui unguresc și chiar patriarhul bisericesc catolic din Ungaria.

Tot așa a fost vestitul căpitan de oștire *Ion Huniade Corvinul*, plecat dintre boierii țărani dela Hațeg și ajuns în fruntea armatelor ungurești în luptă cu Turcii. Băiatul lui, *Matei Corvinul* a fost cel mai luminat rege al Ungariei.

Alții au apucat drumul către Rusia. Din neamul Movileștilor moldoveni a plecat *Petru Movilă*, ajuns mare învățat și mitropolit al Kievului.

Dreptate

Este dreptate pe lume. De sigur că este. Ori cât ar fi de răi oamenii. Această dreptate face ca orice silință și orice jertfă a unui popor, ori unde și ori cum s'ar face, să se reverse asupra lui peste ori câtă vreme și împotriva ori căror piedici.

Feciorul lui Vodă-Canemir din Iași, vestitul *Dimitrie Cantemir*, a ajuns sfătuitorul Țarului Petru cel Mare al Rușilor. Un alt Moldovean, *Niculae Milescu*, copil de țărani înstăriți din părțile Vasluiului, a fost cel mai învățat și mai isteț om de lume în vremea lui, care trimis de regi și de împărați a colindat pe la curțile împărătești din toată lumea.

Am putea să înșirăm o sumedenie de oameni mari prin destoinicia lor, care se pot pune la întrecere cu cei de alt neam. Ar fi de ajuns să pomenim pe *Mihail Kogălniceanu*, pe *Ion Brătianu*, făuritorii Țării Românești de astăzi, pe marii poeți *Mihail Eminescu*, *Vasile Alecsandri* și *George Coșbuc*, pe luminatul mitropolit *Andrei Șaguna* din Sibiu și pe marele vlădică *Ioan-Inocențiu Micu* al Blajului, ca să nu mai pomenim pe neîntrețuții învățați *Petricicu-Hașdeu* și *Nicolae Iorga*, de care nu sunt mulți nici la națiile străine.

Să rămânem așa dar nepăsători și cu fruntea sus la toate bârfele altora și să fim mândri că suntem **Români!**

Ispita

Cum păzea oile, un cioban auzi de odată cântecul privighetoarei.

Era atât de frumos și de ispititor încât ciobănelul, fermecat, își părăsi turma și plecă în goană către copacii din apropiere în căutarea privighetoarei. Și se duse tot cu ochii în sus și se suci și se învărti prin pădure, dar toată osteneala îi fu zadarnică. Privighetoarea se auzea tot mai de departe și nu se vedea nicăieri. Dela o vreme își luă nădejdea și se întoarse înapoi. Dar ce să-i vadă ochii! O parte din turmă era risipită de abia o mai zărea, iar pe câteva oi le găsi sfâșiate de lupi.

La fel se petrec lucrurile cu unii oameni din lumea noastră. Amăgiți de cântecul ispititor al păcatelor, când se reîntorc la calea adevărului, își găsesc casa sulletului pe data de lupii tuturor răutăților.

Mai bine în cușcă

Într-o grădină de animale săbatice, cum sunt în orașele noastre, o leoaică mai voinică a făcut ce a făcut și a fugit din cușcă. Spaimă mare pe bieții paznici alergătură de zile întregi s'găsească. Nicăieri. Într-o dimineață pe cine văd în fața cușcilor goale? Leoaica fugară venind de bună voie să intre în închisoarea ei. Era tristă și plină de mândă. S'a gândit se vede tot mai bine în cușcă unde îi fiecare zi își căpăta porția de carne, decât să hoinărească prin păduri moartă de foame, cu frica de a fi împușcată.

Se mișcă duhurile

de
I. Bozdog

Continuare din pagina 1-a

din porunca lui Urmănczy și în toată epoca până la intrarea noastră în Budapesta, începând cu sfârșirea Dr-ului *Senchia* din Făgăraș, a lui *Clordaș* și *Bolcaș* la Beiuș, a lui *Popescu* și *Hortăran* la Șiria și a atâtor victime pe care sălbaticii fii ai pusteii, care doresc pământ, pâine și muncă, înregimentăți în partide democratice mai moderate sau mai extremiste, le comit astăzi din ordinul latifundiarilor ce ne-au deschis de atâtea ori mormântul.

Nu știți voi, frați transilvăni, mai ales, ce a fost organizația M. A. D. O. Sz.-lul în epoca luptelor fratricide politice din trecutul apropiat?

Nu poartă această formație democratică în titlul ei cu mândrie peceta caracterului ei eminent unguresc?

Când s'au ridicat acești democrați contra tiraniei ungurești care ne-a măturat din Transilvania de Nord ca pe o lepră, nu numai din ateliere, comerț și funcțiuni publice, dar chiar de pe ogoarele noastre sărace? — Acești democrați au fost călăii botezați „rongyos gárda”, ei au format cetele ucigăse ale luptătorilor de front (Tűzharcosok). Nicio cută nu s'a mișcat pe fața lor, căci izgonirea Valahilor se făcea pentru un trai mai bun al lor.

Și astăzi, noi le întindem brațele deschise? Pentru ce? Pentru ca mâne să devină spionii, calomniatorii și călăii noștri?

Se mai găsesc Români care să uite, chiar în aceste elipe, că sângele alor mii de frații și soldați ce se varsă este provocat și insultat prin actele noastre de inconștiență?

Români, care în numele democrației, să fraternizeze, să acopere sau să-i recomande autorităților românești? E timpul să ne trezim din beția bunătații.

Cei ce judecă olimpic lucrurile și cred că pot sfătui neamul altfel decât îl învață realitățile, sunt instrumente ale teoriilor care ne-au adus la 1940—1944.

Eroism și altruism pe spinarea neamului să nu facă nimeni!

Cine-a îndrăgît străinii, mânca-l-ar înlma cânil....

Suntem sincer democrați, dar iubindu-ne neamul nu ne putem ocroti dușmanul.

Astăzi toate neamurile cer unanim deparazitarea de străini.

Cine vrea o reală dezvoltare a țării sale, pe căile democrației, să con-

tribue în locul prim la stăpîrea celor ce ne au împiedecat și deformat toate mișcările politice și cele mai generoase gânduri de bine pentru țară.

Străinii care mai stăruesc și cred că pot rămâne între noi, să nu-și facă cuiburi de șerpi veninoși în sânul nostru.

Nu ne-a fost de-ajuns din comunitatea maghiară, mai vrem metereze pentru autonomia Sașilor?

Suntem Români destul pentru a ne înregimenta în oricare politică ce ne-o dictează înlma.

N'avem nevoie și nu trebuie să introducem în ființa noastră românească cuiul lui *Pepelea* și nici calul *Trolan*.

Numai Asociațiunea transilvănească „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta!

Importante instrucțiuni cu privire la Preschimbarea banilor puși în circulație de armata sovietică

În vederea preschimbării bancnotelor puse în circulație de Armata Sovietică, potrivit dispozițiilor Ministerului Afacerilor Interne Nr. 12 633/944, se dau următoarele precizări: Toți comercianții sau producătorii de pe întreg teritoriul țării, care în activitatea lor normală au obținut ruble sau lei emiși de Comandamentele Armatei Roșii, sunt obligați să depună neîntârziat sumele primite în aceste monede la Banca Națională a României, atât în București cât și în toate orașele din provincie unde numita Bancă are sediul, împreună cu o cerere netimbrată în care se va arăta — în mod obligatoriu a) *Comercianții*; numele proprietarului firmei, emblema, adresa și numărul de înscriere în registrul de comerț, o declarație că rublele prezentate provin exclusiv din operațiunile normale a comerțului lor, că la toate vânzările efectuate nu au cerut prețuri mai mari decât cele curente și că au aplicat cursurile stabilite de Comandamentul Armatei Sovietice. Pentru ușurarea operațiunilor de preschimbare se recomandă să se indice banca particulară sau numărul de cont CEC cu care firma respectivă lucrează.

b) *Producătorii*; numele, pronumele și adresa exactă, suprafața ce are în proprietate sau arendă. Natura și cantitatea produselor vândute. În orașele unde nu există un sediu al Băncii Naționale comercianții și producătorii, vor depune imediat cererile și sumele primite în monedele amintite, la Percepția locală sau în lipsă la Primăria locală. Atât Banca Națională cât și percepțiile și Primăriile vor elibera chitanțe pentru toate sumele primite în vederea preschimbării. Se atrage atențiunea în mod cu totul special că orice tentativă de speculație va fi reprimată cu toată asprimea. Organele Băncii Naționale precum și cele ale Ministerului de Finanțe și ale Ministerului Economiei Naționale, au primit instrucțiuni ca prin cercetarea registrelor și scripturilor să verifice oricând proveniența rublelor și leilor sovietici. Sediile Băncii Naționale a României, Percepțiile și Primăriile vor executa dispozițiunile ce le privesc din prezentul ordin fără a mai aștepta ale dispozițiunii.

Ministrul Afacerilor Interne.
General de Corp de Armată
ss. Aldea

Cursul de perfecționare practică comercială

AL CAMEREI DE COMERȚ ȘI DE INDUSTRIE BRAȘOV

Se anunță seria a V-a, anul școlar 1944/45, cu următoarele obiecte:

- I. 1) Dactilografia (cu 2 ore de practică zilnic)
- 2) Stenografia românească.
- 3) Limba Română (ortografie și stil).
- 4) Corespondența comercială română.
- 5) Contabilitatea generală p. I și p. II.
- 6) Limbi străine (dacă pentru același obiect se înscriu cel puțin 15 auditori).

II. Condițiunile de înscriere:

Orice cetățean cu absolventa a cel puțin 4 clase secundare sau cu studii echivalente poate fi înscris, plătiind următoarele taxe:

1. Taxă de înscriere Lei 300.
2. Taxă de obiect Lei 5000 plătită în 2 rate.
3. Taxă pentru uzajul mașinei Lei 2000 plătită la înscriere.

Cursurile pot fi în serii serale sau de zi.

Orele de curs vor fi cu două ședințe săptămânal. Cursurile durează dăna la 30 Mai 1945.

Înscrierile vor începe luni 25 Septembrie 1944 și durează până la 5 Octombrie a. c. în localul Camerei de Comerț (biroul Registraturii, între orele 8—13.

Înscrierile la liceul „Dr. I. Meșotă“

Înscrierile și reinscrierile definitive la liceul „Dr. I. Meșotă“ din Brașov pentru anul școlar 1944/45 se fac dela 30 Septembrie până la 9 Oct. a. c. după următoarea ordine:

Cl. II-a în ziua de 30 Sept., III-a la 2 Oct., IV la 3 Oct., V-a la 4 Oct., VI-a la 5 Oct., VII-a la 6 Oct., VIII-a la 7 Oct., I-a la 8 Octombrie.

În ziua de 9 Octombrie se vor face înscrierile elevilor veniți dela alte școli, în limita locurilor rămase libere.

Taxa de frecvență este de 13.000 lei anual, iar cea de internat 70.000 lei anual.

La înscriere se va achita 7000 lei din taxa de frecvență și 30.000 lei din taxa de internat.

Înscrierile făcute între 1-10 August nu mai sunt valabile.

Se atrage atențiunea elevilor școlii noastre să se înscrie până la data de 8 Octombrie, căci după această dată nu li se mai rezervă locuri.

Fostul Consiliu de Patronaj

va continua să funcționeze, sub noua denumire și în cadrul Ministerului Municipii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, condus de un comisar al guvernului în gradul de Sub-Secretar de Stat.

La Brașov Comitetul Municipal s'a reconstituit astfel:

Președinte:

Dr. N. G. V. Gologan, ca primar al municipiului, dând delegație D-lui Dr. Sever Pop, ajutor de primar.

Membrii:

Dr. Ulplu Ștefan, medic șef al Municipiului.

Dr. Oct. Meref, dir. Oficiului de Ocrotire.

Un reprezentant al învățământului superior ce va fi delegat de Academia Comercială.

Meref Virgil, ca secretar.

Amânările pentru studii sunt suspendate

În conformitate cu Legea recrutării armatei din 1942, orice amânări pentru studii sunt suspendate. Tinerii care au împlinit vârsta de 20 ani, indiferent de situația școlară, se vor prezenta la unitatea cărei îi aparțin.

Loteria lunară a adus fericirea lor - și a altora prin
MILIOANELE
ce le distribuie în fiecare lună
jucătorilor săi.

10 MILIOANE
puteți câștiga cu un singur loz.

Loteria de Stat

PLAN NOU lunară

Grupa 33 Seria Septembrie 1944
Tragerea la **8 OCTOMBRIE**

Cine poate face controlul locuințelor

Comandamentul militar al Capitalei face cunoscut că controlul locuințelor particulare nu poate fi efectuat decât de organele poliției și ale jandarmeriei.

Orice persoană — civilă sau militară — neautorizată să procedeze la atari controloare, va fi considerată ca răufăcătoare și semnalată organelor polițienești, respectiv jandarmeriei.

Dela Crucea Roșie

* Funcționarul Băncii „Albina“ sucursala Brașov, au depus suma de 5000 Lei (cinci mii) la casieria Crucii Roșii filiala Brașov, în loc de cunună pe mormânt și în amintirea valorosului și iubitelui lor coleg Ioan Frâncu căzut la datorie în ziua de 7 Sept. a. c. în drum pentru desrobirea Ardealului nostru scump.

Atragem atențiunea publicului din Brașov că nimel nu are dreptul să adune bani ori să facă colecție în natură în numele Crucii Roșii afară de de doamnele din Comitetul Crucii Roșii care au liste prevăzute cu en-tete-ul și ștampila Crucii Roșii filiala Brașov

Premilitare

Intregul tineret român, născut în anii 1927, 1926 și 1925 precum și cei din diferite cauze n'au fost încorporați și sunt născuți în anii 1924, 1923 și 1922 sunt obligați ca să se prezinte la Inspectoratul P. E. al Municipiului Brașov, până la 15 Octombrie 1944, pentru a fi înscriși și repartizați la subcentre în vederea noului an premilitar.

Convocare

D-nii patroni meseriași din toate breslele din orașul și județul Brașov, sunt convocați a lua parte la adunarea care va avea loc Duminică 1 Oct. orele 4 d. a. în localul Asociațiunii „Avram Iancu“ Piața Libertății 27 Brașov, pentru constituirea sindicatelor profesionale în cadrul noulor legi.

Primăria Municipiului Brașov

Nr. 11.570/1943
Serv. Economic.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința locuitorilor că pe baza ordinului Ministerului Afacerilor Interne Nr. 55969 din 20 Septembrie 1944, toți acei cărora li s'au ridicat de către unități militare române sau străine) cu forme sau fără forme, produse agricole, vite, articole alimentare, industriale, casnice etc., sunt obligați a le declara la biroul instituit în acest scop pe lângă Primăria Municipiului Brașov, clădirea II, etaj II, camera 17.

Această obligațiune incumbă tuturor locuitorilor vizați indiferent că au primit sau nu în schimb contravaloarea produselor ridicate în bonuri sau numerar.

Declarația trebuie făcută pentru produsele ridicate până în prezent, până la data de 4 Octombrie 1944, iar pentru cele ce se vor ridica în viitor, declarația se va face imediat, biroul funcționând în permanență.

Brașov, la 27 Septembrie 1944.

Primar
N. G. V. Gologan

p. Secretar general
T. Stinghe

Schimb casă confort modern, clădire solidă, (1935) trei apartamente, camere mari, lângă fabrica Scherg. — cu altă casă având aceeași construcție modernă, cu 1—2 apartamente dar situată în cartier liniștit mai central, stradă necirculată. Informațiuni la administrația „Gazetel“.

† **Leonora Pușcariu**

Fata profesorului Pandelle Dima, nepoata marelui compozitor Gheorghe Dima, soția profesorului universitar Sextil Pușcariu, învățatul ale cărui cercetări în domeniul filologiei și al istoriei literare ne-au împărtășit țara de atâta mândrie, Eleonora Pușcariu odihnește acum în cimitirul din Groaverii Brașovului, într-o lume fără desertăciuni, acolo unde se știe că „viața noastră este umbră și vis”.

*

O fetiță tăcută, serioasă. N'a fost un copil al jocului pe uliță.

*

O elevă distinsă, inteligentă și muncitoare.

*

Talentul muzical l-a moștenit dela unchiul Dima. După doi ani de studii la Viena s'a reîntors la Brașov pianistă desăvârșită. Corul Reuniunii de cântări, care avea să poarte mai târziu numele unchiului ei, n'a avut o altistă mai corectă!

După căsătorie, rar s'a văzut o soție mai devotată greutăților începutului și greutăților sfârșitului, iar ca mamă Leonora Pușcariu trebuie așezată în galeria celor ideale.

O femeie de suflet, de o distincție ardeleană care-ți impunea prin vorbă, prin gestul potolit, prin atitudinea de bunătate înfinită, printr'un fel superior de-a privi lumea.

Era ceva cald în apropierea ei, era ceva ce-ți făcea bine și inimii și minții.

În cariera profesorului Sextil Pușcariu, o carieră ce a urcat până sus, pe culme, a existat o colaboratoare devotată: soția și mama.

Iată un merit care face din Leonora Pușcariu un nume ce lese din cercul strămt famililor și străbete, ca să rămână, în același al marilor exemple.

Cu o astfel de viață pământească, lumea în care s'a dus nu-l poate oferi decât Pacea.

Ion Colan

Informațiuni**Ziaristii care au scris în sensul ideilor diktatoriale nu mai pot activa în presă**

Un consiliu de miniștri sub președinția d-lui general de corp de armată adjutant C. Sănătescu, a ratificat decretul lege prezentat de d-l Nicolae Buzescu, ministrul afacerilor externe, pentru interdicția funcționării în presă a ziaristilor care au scris în sensul ideilor diktatoriale. Ziarelor care vor mai publica articolele acestor ziaristi vor fi suprimate.

*

Circulația rublelor și a leu-sovietic încetează

Un comunicat dat de către mareșalul Malinovsky, președintele comisiei alate de control și Ion Cristu, președintele comisiei române pentru aplicarea armistițiului, anunță încetarea circulației rublelor rusești și a leului sovietic pe data de 31 Septembrie 1944 ora 24. Dela data de 1 Octombrie 1944 pe întreg teritoriul României va circula numai leul românesc.

O pace solidă

Dacă eforturile militare ale aliaților sunt îndreptate cu toată vrerea pentru lichidarea armatei care mai rezistă în granițele celui de al 3-lea Reich, apoi strădaniile diplomației merg paralel cu acțiunea militară. Campania din Europa este considerată ca lichidată, sau aproape lichidată, și acest fapt determină acțiunea diplomatică să ia un tempo mai rapid. Aceasta pentru ca în clipa când ultimul glonț a fost tras, steagul păcii să poată fi ridicat fără zăbavă și o înțelegere deplină să existe între popoarele lumii.

În această direcție este destul să amintim întredvederea dela Quebec dintre d-nii Roosevelt și Churchill, la care se adaugă acum conferința planului de pace universală, ale cărei desbateri au loc la Dubarton Oaks, precum și discursul președintelui Roosevelt.

O telegramă din Washington anunță că un avion, curier special, venind dela Moscova, a adus în capitala Statelor Unite răspunsul guvernului sovietic la desbaterile planului de pace universală, tratat în conferința care se ocupă de securitatea după războiu. Nu s'a dat încă nicio indicațiune cu privire la reacția guvernului Uniunii Sovietice. Documentul, care cuprinde schema organizării postbelice a păcii universale, a fost supus însă, după cum este cunoscut, atât Londrei cât și Moscovei spre aprobare, în scopul de a se putea realiza un acord final, așa că acest răspuns, contribuie de sigur la concretizarea acestui stadiu final.

După cum declară d-l Gromikov, ambasadorul sovietic la Washington, conferința se va putea termina la sfârșitul săptămânii viitoare, iar felul înțelegător cu care acesta tratează problema, poate îndreptăți concluzia, că guvernul sovietic a reușit să contribuie la un deplin acord.

În ce privește discursul d-lui Roosevelt, care deschide în același timp campania electorală pentru alegerile prezidențiale din America, reținem amănuntul că d-sa prevede în modul cel mai optimist o pace durabilă, atâta vreme cât popoarele au ajuns la convingerea că numai păstrarea unei largi linii democratice de viață, crează și condițiunile unei conviețuirii pașnice între neamuri. Victoria poporului nord-american și a aliaților lui, în acest războiu — a spus d-l Roosevelt — va fi mult mai mult decât o victorie împotriva fascismului, reacțiunii și a „mânei moarte”, a despotismului și a trecutului. Victoria poporului nord-american și al aliaților lui în acest războiu, va fi o victorie pentru democrație.

Politica față de Germania

a fost de asemenea precizată de președintele Roosevelt.

Ea este arătată, ca o politică foarte aspră. Atitudinea d-lui Roosevelt, acum bine cunoscută persoanelor oficiale, care o traduc rapid în diferitele măsuri politice ce vor fi date la iveală în câteva săptămâni, a fost făcută în scris, astfel încât nu mai poate exista nicio falsă interpretare. Președintele Statelor Unite a spus că este rea propunerea unora, de a se încerca restaurarea Germaniei, așa cum urmează a fi restaurate Belgia și Olanda. D-sa a adăugat că sunt persoane din Statele Unite și Anglia, care cred că numai național-socialiștii din Germania trebuie să fie pedepsiți. De fapt, întreg poporul german trebuie făcut să înțeleagă că a fost învins, astfel ca el să nu mai încerce vreodată săvârșirea unei crime monstruoase împotriva omenirii.

Hotărârile conferinței dela Quebec

au fost aduse la cunoștința Mareșalului Stalin de către d-nii sir Archibald Clark Kerr, ambasadorul Angliei și Averell Harrimann, ambasadorul Statelor Unite. Din aceasta rezultă, că cei doi mari aliați din Apus înțeleg să lucreze în cel mai deplin acord cu aliatul din Răsărit. Prezența d-lui Molotov la această solemnitate indică importanța pe care Moscova o oferă concluziilor stabilite la Quebec.

Politica britanică

va fi în curând precizată de d-l Eden, în Camera Comunelor. Știrea aceasta se produce în momentul când d-l Churchill a ajuns la Londra.

Din relatările ziarului „Observer” se poate trage concluzia că evenimentele militare care au avut loc atât în Vestul, cât și în Răsăritul Europei, dau astăzi posibilitatea Mării Britanii să-și facă o idee clară asupra problemelor care privesc Franța în particular și Europa în general.

Politica pe termen lung elaborată de diplomația engleză și-a propus unele modificări în raport cu realitățile actuale, între care menționăm eliberarea statelor aflate sub tutela germană și înaintarea armatelor sovietice spre centrul Europei.

În această privință putem nota hotărârea care prevede

Impărțirea Germaniei în trei zone de ocupație

care vor fi deținute de Statele Unite, Uniunea Sovietică și Marea Britanie. Cele trei mari state au căzut de acord, socotind acest act ca o necesitate absolută pentru aplicarea tratamentului cuvenit hitleriștilor cu deosebire și poporului german în general.

În fiecare zonă va fi un înalt comisar civil, numit de unul din cei trei aliați. Proiectul prevede că înaltul comisar rus va fi responsabil numai față de Moscova, pentru toată Germania orientală, inclusiv Prusia, posibil cu excepția regiunii Berlin. Restul țării, probabil cu excepția Rhenaniei, care ar putea fi ocupată cel puțin în parte de Franța, va fi împărțită între Marea Britanie și Statele Unite. Chestiunea acestei delimitări a zonelor de control între Britanici și Americani, în Nordul și Sudul

de **Mardare Mateescu**

Germaniei occidentale, ar fi fost una din principalele chestiuni asupra cărora au decis la Quebec d-nii Roosevelt și Churchill.

La Washington, părerea este că, în ultimă analiză, regiunea controlată de Statele Unite va fi Sudul Germaniei, inclusiv Baden și Bavaria, având un singur comisar american, răspunzător numai față de Washington. În Nordul Germaniei, inclusiv porturile maritime, vor fi instituite zone britanice și un înalt comisar britanic. S'a sugerat ca cele trei țări să preia controlul Berlinului prin intermediul unei comisii mixte și ca un aranjament militar să fie stabilit pentru Austria.

Oricare ar fi împrejurările în care s'ar ajunge la prăbușirea politică și militară a Germaniei, atitudinea națiunilor unite va rămâne aceeași. Dacă armata germană începe să se predea, aliații nu vor cruța nicio sforțare pentru a pune mâna pe fruntașii naziști, în special pe Hitler, pentru a-l sili să semneze actul de capitulare fără condiții, astfel precizează o telegramă din New-York.

Situația pe fronturi**Pe frontul din Vest**

se poate constata o ofensivă bine purtată și încununată de succes, din partea trupelor engleze, americane și canadiene.

Armatele americane au făcut o nouă și largă spărtură în linia Siegfried, prin Olanda, la punctul Eindhoven, în direcția Niemenheer. Capul de pod realizat în această regiune este menținut cu hotărâre, iar lărgirea lui se face din oră în oră.

Mai spre Vest de acest punct, trupele germane au fost siliate să se retragă pe malul râului Escaut. Alți aliați au pătruns în localitatea Turnhold.

Toate aceste operațiuni, fac dovada că atât linia Siegfried, cât și fortificațiile Rinului, nu pot opune rezistență forței de soc aliate.

Pe frontul din Răsărit

luptele care se duc în jurul Varșoviei denotă o vizibilă slăbire a rezistenței germane. Trupele rusești au reușit în același timp să intre în Cehoslovacia prin pasul Lucev.

Trupele române și sovietice, operând pe valea mijlocie a Mureșului, câștigă teren, iar în regiunea Arad și Timișoara au reușit să pătrundă dincolo de frontiera veche maghiară. Trupele care înaintază dela Arad au ajuns chiar pe malurile Tisei.

Orașele Tg.-Mureș și Oradea Mare au fost cucerite.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual **Lei 400**
Autorități și Societăți **Lei 800**
Membrii „Astreii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord **Lei 200**